

Висновок. Таким чином, робочий зошит як засіб візуалізації є ефективним для активізації навчального процесу, сприяє формуванню загальних та спеціальних (фахових, предметних) компетентностей майбутніх фахівців готельно-ресторанної справи.

Список використаних джерел:

1. Василькова Н. А. Модель рабочей тетради студента по дисциплине „Методика профессионального обучения” / Н. А. Василькова, С. А. Богатенков. // Вектор науки Тольяттинского государственного университета. Серия: Педагогика, психология. – 2012. – №3. – С. 44–46.
2. Майорова І. Г. Визначення та класифікація робочих зошитів [Електронний ресурс] / І. Г. Майорова // Вісник післядипломної освіти. – 2011. – Вип. 4. – С. 78–85. – Режим доступу до ресурсу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vpo_2011_4_12.
3. Майорова І. Г. Використання робочих зошитів як засобу підвищення ефективності професійної підготовки : метод. рекомендації / І. Г. Майорова. – Донецьк : ІПО ІПП УМО. – 2012. – 38 с.
4. Унт И. Э. Индивидуализация и дифференциация обучения / И. Э. Унт. – М. : Педагогика, 1990. – 192 с.
5. Эрганова Н. Е. Методика профессионального обучения : учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / Н. Е. Эрганова. – М. : Изд. центр „Академия”, 2007. – 160 с.

УДК 377.3:614.8:69

Н. В. Кулалаєва, Київ, Україна / Natalia Kulalaieva, Kyiv, Ukraine
culture2016@ukr.net

ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ СТРАТЕГІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ БУДІВЕЛЬНИКІВ

Анотація. У статті обґрунтовано умови імплементації стратегії сталого розвитку до професійної освіти майбутніх кваліфікованих робітників будівельного профілю. На підґрунті ноосферної концепції В. Вернадського визначено загальні складові змісту освіти для сталого розвитку. Показано, що будівництво як галузь господарювання потребує екологічного управління та висококваліфікованих кадрів для цього. Зазначено, що завдяки синергетичному ефекту поєднання таких складових як екологічна, економічна та соціальна сфери людської діяльності визначено головні компоненти змісту професійної освіти для сталого розвитку. Означені компоненти охоплюють сучасні тенденції розвитку світового суспільства з метою збереження людства. Розкрито суть понять «сталий (збалансований) розвиток», «зелене будівництво» та «стале будівництво». Охарактеризовано еволюційні етапи розвитку будівельної галузі. Визначено головні інструменти з впровадження професійної освіти для сталого розвитку, а саме: маркетинг, діалог, навчання та інформування. Підкреслено, що основними завданнями застосування цих інструментів є: зміни в управлінні, реформування професійної школи та адаптація й реалізація міжнародного досвіду. Запропоновано узагальнений перелік необхідних змін у навчально-виробничому процесі закладів професійної (професійно-технічної) освіти, сприятливих для сталого розвитку. Головною умовою реалізації яких є перехід від передавання знань викладачами до створення умов для їх якісного засвоєння майбутніми кваліфікованими робітниками.

Ключові слова: сталий (збалансований) розвиток, майбутні кваліфіковані робітники будівельного профілю, професійно-технічні навчальні заклади, професійна освіта, зміст освіти для сталого розвитку.

Abstract. The article substantiates the conditions for the implementation of the sustainable development strategy to the professional education of future skilled construction workers. General components of the content of education for sustainable development were identified on the basis of the noosphere concept of V. Vernadsky. It is shown that construction as a branch of management requires environmental management and highly skilled staff for this purpose. It is noted that due to the synergetic effect of combining such components as the ecological, economic and social spheres of human activity, the main components of the content of vocational education for sustainable development is identified. The mentioned components cover the contemporary tendencies of development of the world society in order to preserve humanity. The essence of concepts "sustainable (balanced) development", "green building" and "sustainable construction" is revealed. The evolutionary stages of the construction industry development are described. The main tools for introducing vocational education for sustainable development: marketing, dialogue, training and information are identified. It is emphasized that the main tasks of using these tools are: changes in management, vocational school reform and adaptation and implementation of international experience. A generalized list of necessary changes in an educational process of institutions of vocational education, which is favorable for

sustainable development, is offered. The main condition for the implementation of these changes is the transition from the transfer of knowledge to teachers to create conditions for their qualitative studying by future skilled workers.

Key words: *sustainable (balanced) development, future qualified construction workers, VET-schools, vocational education, content of education for sustainable development.*

Постановка проблеми. Тривалий час не припиняються спроби трактувати поняття «сталий (збалансований) розвиток» як тотожне з «економічно стабільним розвитком» сучасної цивілізації, чи з еколого-безпечним розвитком людства. Але в загалі то воно відбиває іншу ідею, котра поєднує різні сфери його життя: досягнення гармонії буття осіб, суспільства та природного середовища. Про взаємозалежність і вразливість світу, загрозливе і водночас перспективне майбутнє, йдеться й у Преамбулі Хартії Землі, яка є міжнародною декларацією базових принципів і цінностей глобального суспільства в XXI столітті [10]. Таким чином, йдеться про соціально природну систему, здатну розв'язувати сукупність протиріч, які виявляються між природою та соціумом, теперішнім і майбутніми поколіннями, існуючими й розумними потребами осіб тощо. Отже, визначення сталого (збалансованого) розвитку як інструменту врівноваження екологічних і економічних інтересів співтовариства не обходить головного, системного протиріччя у розвитку людства. Тобто здатність його природи (індивідуальної і колективної) до підвищення своїх інформаційних, адаптаційних, фізичних, психологічних та інших ресурсів, які треба залучити для забезпечення сталого (збалансованого) розвитку. Підставами їхнього впровадження мають бути мудрість, далекоглядність і гнучкість, за яких не руйнуватимуться природні та соціальні системи життєзабезпечення світового співтовариства й біосфера в цілому. Ось чому все більшої ваги набуває освіта, як головний (а можливо єдиний?) реальний інструмент переходу суспільства до сталого (збалансованого) розвитку. [8, с. 14]. У цьому зв'язку для організації та запровадження сталого (збалансованого) розвитку у зазначеному сенсі країні необхідна відповідна освіта, що триватиме все життя особистості й містить усі рівні та категорії навчання. До того ж, у 2015 р. Наказом № 5/2015 р. Президента України затверджено стратегію сталого розвитку «Україна – 2020» [7]. Її метою є впровадження в країні європейських стандартів життя та вихід на провідні позиції у світі [5]. Отже, питання імплементації стратегії сталого розвитку до професійної освіти майбутніх фахівців, зокрема будівельників, набуло актуальності на світовому рівні. Тому, одним з першочергових завдань освіти щодо реалізації цієї стратегії в Україні, постало забезпечення якісної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників будівельного профілю у закладах професійної (професійно-технічної) освіти (ЗП(ПТ)О), яких цим наказом держава зобов'язала сприяти активному досягненню позитивного результату даного процесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Чинники, що впливають на сталий (збалансований) розвиток суспільства та методологічну складову опанування цією стратегією, досліджувало багато зарубіжних науковців, серед яких Л. Браун. Д. Вортман, Д. Кортен, Дж. Марч, Д. Медоуз, М. Меллманн, В. Меркель, Дж. Олзен, І. Рандерс, Д. Тілбені, В. Согрін та інші. На думку Д. Медоуза та І. Рандерса, людство вже переступило допустиму межу на шляху до глобальної катастрофи, однак, це не означає, що відсутні можливості покращити ситуацію [6, с. 576-579]. Лестер Р. Браун вважає, що для виживання людства, як біологічного виду, уникнення екологічного дефіциту і економічного спаду, світовій спільноті, необхідно терміново змінити тенденції, котрі негативно впливають на економічну діяльність, вжити конкретних заходів з метою її реструктуризації [1]. План створення Нової економіки, орієнтованої не на прибуток, який відбивається в грошовому еквіваленті, а на розумне використання наявних ресурсів і здорову екологію пропонує й Д. Кортен. [4]. На думку Д. Тілбені та Д. Вортмана, важливе значення для освіти, спрямованої на досягнення сталого розвитку належить: розвитку критичного мислення молоді (навички критичного мислення допомагають фахівцям вчитися розглядати соціальні, економічні, екологічні й культурні структури в контексті сталого розвитку); передбаченню результатів власних вчинків (здатність уявити майбутнє надає більше можливостей для досягнення мети); системному мисленню (допомагає враховувати існуючі зв'язки і взаємодії, що сприяє знаходженню шляхів розв'язання проблем); партнерству (розвивати навички ведення діалогу і переговорів, вміння працювати разом з іншими); вмінню вирішувати проблеми спільними зусиллями; участю в процесі прийняття рішень [13]. Зосередити увагу на навичках, цінностях, заохоченні участі в прийнятті рішень пропонує і Р. Мак-Каун. Вона також вважає, що необхідно формувати навички критичного мислення, а ще й формувати вміння збирати та інтерпретувати інформацію, формулювати питання, аналізувати проблеми, з якими стикається громада [11].

Проблеми, підходи та напрями втілення стратегії сталого розвитку на національному рівні, у тому числі з урахуванням досвіду зарубіжних колег досліджувалися в працях таких науковців, як В. Андрущенко, С. Бобилев, І. Бистрякова, Г. Гарднер, С. Герасимова, Б. Данілішин, К. Дергачова, С. Дорогунцова, М. Долішній, М. Згуровський, П. Карако, М. Кизим, Б. Клименко, В. Кравців, Л. Круглякова, В. Кухар, С. Макосій, О. Пометун, М. Степко, Л. Товажнянський та багато інших. У результаті аналізу змісту їхніх робіт було визначено, що освіта має стати сучасним інструментом організації дійового процесу інформування членів суспільства про його основні проблеми, формування їхнього світогляду, переорієнтації навчання з передання знань на встановлення

діалогу між викладачем та учнем, орієнтацію на визначення та практичне розв'язання проблем. За таких умов, освіта майбутніх кваліфікованих робітників, зокрема будівельників, для забезпечення сталого (збалансованого) розвитку країни має будуватися на засадах комплексного підходу до проблем соціального, економічного й екологічного розвитку, а інформування – розглядатися як процес, що її доповнює.

Мета статті полягає в обґрунтуванні умов імплементації стратегії сталого розвитку до професійної освіти майбутніх кваліфікованих робітників будівельного профілю.

Виклад основного матеріалу. Ідеї необхідності запровадження стратегії сталого розвитку не нові, адже ще на початку ХХ ст. В. Вернадський, висунув ноосферну (сфера розуму) концепцію, в основу якої було покладено ідею гармонізації взаємодії суспільства і природи. Він наголошував, що «людство, взяте в цілому, стає потужною геологічною силою, яка визначатиме нові геологічно еволюційні зміни біосфери», і попереджав про небезпеки, приховані у формуванні ноосфери [9]. Враховуючи передбачення В. Вернадського можна визначити такі загальні складові змісту освіти для сталого розвитку:

- забезпечення гідної якості життя людей, соціальної справедливості та рівноправності;
- збереження культурного, соціального та біологічного різноманіття;
- розвиток у межах відтворення екосистем;
- взаємозв'язок економіки, суспільства та довкілля, їх гармонізація;
- усвідомлення відповідальності перед майбутніми поколіннями;
- визнання права майбутніх поколінь на здорове довкілля.

Заходи, що сприяють запровадженню професійної освіти для сталого розвитку науковці формують таким чином:

- навчання для забезпечення сталого розвитку має бути невід'ємною частиною процесу загальної освіти і здійснюватися протягом всього життя людини;
- підготовку фахівців не можна обмежувати системою формальної освіти;
- забезпечення розповсюдження знань, умінь, навичок для прийняття безпечних професійних рішень і дій мусить стати одним з провідних освітніх завдань;
- виховання свідомих членів суспільства має здійснюватися на засадах їхнього розуміння взаємозв'язку і взаємозалежності людини і природи, усвідомлення необхідності збереження глобальної рівноваги та причетності кожного до проблем навколишнього середовища [8].

Шляхи розвитку освіти для сталого розвитку періодично обговорюються на рівні голів держав і урядів в рамках міжнародних й міжурядових організацій і робочих груп, неурядових, просвітницьких та інших організацій. У прийнятій в Йоганнесбурзі (2002 р.) заяві Всесвітнього саміту зі сталого розвитку наголошувалось: «Освіта для сталого розвитку має заохочувати формування у людей почуття особистої та колективної відповідальності за майбутнє й таким чином запроваджувати зміни у поведінці, якщо вони необхідні». За рішенням Ради ЮНЕСКО з 1 січня 2005 р. було оголошено Десятиріччя освіти для сталого розвитку. У березні 2005 р. Україна стала однією з 55-ти країн, які підписали документ ООН «Стратегія освіти для сталого розвитку». Питання сталого (збалансованого) розвитку ще більше актуалізувалися для України в зв'язку з укладенням Угоди про Асоціацію між Україною та Європейським Союзом (ратифікованої Законом України № 1678-VII від 16.09.2014 р.) [9]. Згідно з цим документом, імплементацію стратегії сталого розвитку на українських теренах визначено одним з головних принципів посилення співпраці між сторонами, які визнають важливість повного врахування соціальних, економічних і екологічних інтересів не тільки свого сучасного населення, але й майбутніх поколінь і гарантують, що економічний розвиток, екологічна та офіційна політика підтримуватимуться спільно. У якості інструментарію реалізації стратегії сталого розвитку в країні застосовуватимуться:

- коригування нормативно-правового забезпечення економічної діяльності в Україні;
- упровадження в усі галузі господарювання країни засад стратегії «Україна – 2020»;
- дотримання вимог державних та міжнародних стандартів під час функціонування вітчизняних підприємств (ДСТУ ISO 14040:2004 Національний стандарт України. Екологічне керування. Оцінювання життєвого циклу; ISO 14000 Екологічний менеджмент; ISO 50001 Енергетичний менеджмент; ISO 20121:2012 Системи менеджменту сталості подій; ISO 9000 Системи керування якістю тощо);
- запровадження світових програм щодо стратегії сталого розвитку, в яких бере участь Україна, аналіз індексу розвитку людського потенціалу, екологічного сліду тощо;
- визначення та розроблення засад і конкретних заходів щодо реалізації стратегії сталого розвитку під час професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників.

У документі Європейської комісії «Перетворимо Європейський простір навчання впродовж життя у реальність» (2001 р.) таке навчання визначається як «вся діяльність членів суспільства, здійснювана протягом життя, з метою вдосконалення знань, умінь і компетентностей, як в інтересах особистісного, громадянського і соціального розвитку, а також / або для отримання роботи» [12, с. 9]. Людство має радикально змінити

сучасний хід соціального, економічного й екологічного розвитку забезпечуючи можливості здорового та якісного життя. Справа в тім, що останнім часом воно все частіше будує таке середовище, гармонійне існування в якому видається практично неможливим. Означене пов'язане насамперед з тим величезним навантаженням, яке здійснюють на довкілля сучасні галузі економіки, зокрема будівельна. Причина полягає в тім, що будівництво безпосередньо здійснює потужний антропогенний вплив на навколишнє середовище. Він є різноманітним за характером і відбувається на всіх етапах будівельної діяльності, починаючи від видобутку будівельних матеріалів і закінчуючи експлуатацією готових об'єктів. Слід зауважити, що наприкінці 80-х років минулого століття почав формуватися такий напрям науково-практичної діяльності як охорона навколишнього середовища в процесі будівельної діяльності. Сьогодні, вже загально визнано перспективність «зелених технологій» й безпосередньо «зеленого будівництва», що увійшли не тільки до наукових теоретичних розробок, але й у будівельну практику. Стале будівництво – це подальша еволюція розвитку «зеленого будівництва» з урахуванням повного експлуатаційного циклу будівель і споруд. Воно передбачає створення і забезпечення комфортного штучного середовища проживання людини при збереженні довкілля протягом всього циклу використання будівлі: від проектування до знесення та утилізації відходів.

Зрозуміло, що завдяки синергетичному ефекту поєднання таких складових як екологічна, економічна та соціальна сфери людської діяльності можна визначити головні компоненти змісту професійної освіти для сталого розвитку, а саме:

- перехід на ефективне та економне використання природних і енергетичних ресурсів, використання відновлювальної енергетики;
- організація системи енергетичного менеджменту на підприємствах (у тому числі будівельних) за вимогами Міжнародного стандарту ISO 50001 «Енергетичний менеджмент»;
- запровадження концепцій «еко-ситі», «від колиски до колиски» (Cradle to Cradle або C2C), що забезпечують кращі споживчі якості продукції; відсутність ризику для здоров'я працівників і населення; економічні, культурні та екологічні переваги. Ці концепції не приймають такі поняття як «відходи» та «непридатні матеріали», оскільки за грамотного використання наявних екологічних ресурсів і доцільної організації споживання всі матеріали і продукти діяльності затребувані й утилізуються своєчасно;
- застосування екологічного дизайну, що передбачає врахування параметрів навколишнього середовища при розробці політики, планів, програм, проектів створення певної продукції;
- перехід до циркулярної економіки, чия провідна ідея полягає в тому, що після споживання товари (ресурси) повертаються до циклу виробництва і переробляються;
- застосування дійових засобів екологічної оцінки впливу промислових технологій і матеріалів на навколишнє середовище, здоров'я та умови життя робітників (аналіз життєвого циклу виробничих продуктів і матеріалів);
- дотримання екологічних заходів утилізації промислових та побутових відходів забезпечення відповідного виробництва (видобуток сировини, виробництво матеріалів, логістика, зведення будівель і споруд, їхня експлуатація та рекультивация місцевості після закінчення терміну використання);
- поширення знань і практик щодо підтримки здорового способу життя та відповідальної самозбережувальної поведінки, насамперед серед підлітків і молоді;
- повсюдне впровадження ризик-орієнтованого підходу, соціальне страхування та профілактика запобігання чинників ризику для здоров'я працівників на підприємствах, а також виховання в них культури безпеки професійної діяльності;
- дотримання на підприємствах та впровадження в навчально-виробничий процес ЗП(ПТ)О основ ощадливого виробництва (Lean production), сутність якого полягає в аналізі дій щодо створення цінності для споживача, орієнтації на скорочення часу виконання замовлення, виявлення прихованих втрат виробництва та значний набір інструментів підвищення його ефективності тощо.

У цьому контексті питання імплементації стратегії сталого розвитку важливі для освіти в цілому мають бути виокремлені, охарактеризовані та розроблені й для професійної освіти галузевого спрямування, зокрема будівельної. Навчання персоналу для більшості будівельних організацій в даний час набуває особливого значення тому, що робота в умовах ринку пред'являє високі вимоги до рівня кваліфікації персоналу, знань і навичок працівників [2, с. 285]. За часів становлення будівельної галузі можна виділити три основні послідовні етапи, що складають еволюційний ланцюжок її розвитку: від енергоефективного будівництва, через зелене, до сталого збалансованого будівництва. Кожен наступний еволюційний етап розвитку будівельної галузі містить в собі всі позитивні складові попереднього етапу, ще більше посилюючи їх.

На першій міжнародній конференції зі сталого будівництва (м. Тампа, США, 1994 р.) було запропоновано наступне визначення: «Під сталим будівництвом розуміється створення і відповідальне підтримання здорового штучного середовища проживання, заснованого на ефективному використанні природних ресурсів і екологічних принципах». Це визначення було розвинене в рішеннях другої конференції

(Париж, 1997): «Стале будівництво – це підтримка здорової економіки для того, щоб забезпечити якість людського життя, підтримуючи у той же час і безпеку навколишнього середовища; мінімізація шкоди, завданої самовідновленню довкілля, людському здоров'ю, біологічному різноманіттю; оптимальне використання не відновлюваних ресурсів і постійне застосування відновлюваних ресурсів».

Принципи «сталого (збалансованого) будівництва» в застосуванні до створених людиною природних систем (будівель, споруд, міст) знайшли відбиття в «зеленому будівництві». Під яким розуміють підхід до проектування, облаштування та утримання будівель для зменшення негативного впливу на навколишнє середовище та підвищення добробуту людей. Як галузь господарювання будівництво потребує великої кількості різної сировини, будівельних матеріалів, енергетичних, водних та інших ресурсів, отримання яких часто негативно впливає на навколишнє середовище. До того ж, ведення будівельних робіт безпосередньо пов'язане зі значними порушеннями ландшафтів і забрудненням довкілля. Тому екологічне управління будівництвом є однією з найважливіших проблем сьогодення. Але реалізувати його можливо тільки за наявності висококваліфікованих фахівців, як керівного складу, так і безпосередніх виконавців робіт.

До умов імплементації стратегії сталого розвитку до професійної освіти майбутніх кваліфікованих робітників-будівельників, на нашу думку, слід віднести:

- систематичне підвищення рівня компетентності педагогічних працівників ЗП(ПТ)О будівельного профілю з метою включення питань досягнення сталого (збалансованого) розвитку до навчально-виробничого процесу;

- інтеграцію складових освіти для сталого розвитку до навчальних предметів, програм і курсів, які викладають у ЗП(ПТ)О будівельного профілю, а також організацію окремих курсів і програм їхнього досягнення;

- участь суб'єктів навчально-виробничого процесу ЗП(ПТ)О із залученням по можливості соціальних партнерів у міжнародній проектній діяльності, що сприятиме змінам у поведінці майбутніх кваліфікованих робітників-будівельників на користь освіти для сталого розвитку;

- створення інноваційного освітнього середовища у ЗП(ПТ)О із залученням усіх суб'єктів навчально-виробничого процесу та соціальних партнерів для кращого усвідомлення вихованцями суті глобальних, національних і регіональних екологічних проблем з акцентом на їх соціально-економічні наслідки;

- заохочення самоосвіти та самовдосконалення серед суб'єктів навчально-виробничого процесу ЗП(ПТ)О з метою упровадження інноваційних прийомів, методів та технологій навчання (проектної діяльності, тренінгів, дискусій, круглих столів, тематичних тижнів тощо).

У цьому зв'язку виникає питання щодо головних інструментів із упровадження професійної освіти для сталого розвитку. До них, на нашу думку, належать:

- маркетинг, зміни в поведінці кожної людини на користь збалансованості при виборі рішення, оцінюючи вигоди та затрати;

- діалог, налагодження взаєморозуміння та постійного діалогу між владою, неурядовими організаціями, бізнесовими структурами, різними групами населення, окремими особами;

- навчання, розвиток нових знань, вмінь та навичок для заохочення практики сталості в сфері бізнесу, економіки, в цілому у повсякденному житті;

- інформування, доступ до інформації з питань сталого розвитку та стану довкілля, інформування про здобутки в цьому напрямі.

Підсумовуючи вищеозначене, зауважимо, що основними завданнями застосування перелічених інструментів є:

- зміни в управлінні (використання елементів сталого розвитку при ухваленні управлінських рішень, розробленні програм та планів, обов'язковому залученні громадськості до обговорення та прийняття рішень);

- реформування професійної школи (введення навчальних курсів і спеціальностей із сталого розвитку, включення їхніх елементів до наявних навчальних програм, зміни у викладанні – від передачі знань до обговорення проблем, націленість на вивчення та розв'язання місцевих проблем);

- реалізація міжнародного досвіду (діалог із центрами освіти для сталого збалансованого розвитку та використання їхнього досвіду).

Також треба підкреслити, що професійна освіта для сталого розвитку передбачає наявність змін у навчально-виробничому процесі ЗП(ПТ)О будівельного профілю, що стосуються функцій його суб'єктів. Так, викладачам слід здійснити перехід від передавання знань до створення умов для їх якісного засвоєння вихованцями, формуючи освітнє середовище де можливо: висловлювати та відстоювати власну точку зору; робити свідомий вибір між альтернативами; відповідати за власний вибір та прогнозувати його наслідки; слухати та розуміти інших; вчитися поважати демократичні рішення; розв'язувати конфлікти цивілізовано; вчитися домовлятися та взаємодіяти. Учні мають навчитися самостійному ефективному пошуку знань та їх застосуванню за професійним призначенням.

Висновки. Отже, враховуючи, що основною умовою імплементації стратегії сталого розвитку в країні є відповідна освіта, що триватиме все життя особистості й містить усі рівні та категорії навчання, зрозуміла й необхідність використання її інструментарію під час професійної підготовки будівельників. Тільки через такий підхід можливо створення необхідних умов і реалізація даної стратегії в Україні.

Список використаних джерел

1. Браун Лестер Р. Мир на грани. Как предотвратить экологический и экономический коллапс. / Лестер Р. Браун // Серия: Идеи для мира. Изд-во Киевский Дом Книги-Союз Издательств. – 2013. – 208 с.
2. Иванова Н. Н. Формирование интеллектуального потенциала строительной организации с учетом влияния отечественного и зарубежного опыта // Н. Н. Иванова, О. А. Морозова. – Научное обозрение, 2013. – №11. – С. 284–287.
3. Карак П. С. Философия и методология науки: В. И. Вернадский. Учение о биосфере. – Минск: Экоперспектива, 2007. – 208 с.
4. Кортен Д. План создания Новой экономики. От воображаемого богатства к реальному / Д. Кортен. – Пер. Емельянова И. А. Серия: Духовная экономика. Изд-во: Весь. – 2011. – 192 с.
5. Макосій С. Д. Зарубіжний досвід реалізації стратегії сталого розвитку / С. Д. Макосій // Молодий вчений. – № 6 (33). – 2016 р. – С. 324–320.
6. Медоуз Д. За пределами допустимого: глобальная катастрофа или стабильное будущее? / Д. Медоуз, И. Рандерс // Новая постиндустриальная волна на Западе. Антология. / Под ред. В.И.Иноземцева. – М.: Academia, 1996. – С. 572–595.
7. Наказ Президента України Про стратегію сталого розвитку «Україна – 2020» № 5/2015 від 12.01.2015р. 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>. – Назва з екрану.
8. Пометун О. І. Освіта для стійкого розвитку інновація XXI століття/ О. І. Пометун // Шлях освіти. – 2010. – № 3. – С. 12–17.
9. Угода про Асоціацію між Україною та Європейським Союзом (ратифікована Законом України № 1678-VII від 16.09.2014).
10. Хартия Земли [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://eco.tatar.rii.ms/info.php?Id=12342>. – Назва з екрану.
11. ESD Toolkit. Authors Note. May 2002 [Електронний ресурс] /Rosalyn McKeown Режим доступу: <http://www.esdtoolkit.org/autlnote.html>. – Назва з екрану.
12. Commission of the European Communities. Brussels, 21.11.2001. COM(2001) 678 final. Communication from the Commission «Making a European Area of Lifelong Learning a Reality» / [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/>. – Назва з екрану.
13. Tilbiny D. And Wortman D. Engaging People in Sustainability. 2004. IUCN, Gland, Switzerland.

УДК 377.091.212-047.22:338.486.2-057

С.В. Маслич, м. Вінниця, Україна / S. Maslich, Vinnytsia, Ukraine
smaslich@ukr.net

ОРГАНІЗАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНОГО ЕКСПЕРИМЕНТУ З ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ АГЕНТІВ З ОРГАНІЗАЦІЇ ТУРИЗМУ У ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Анотація. У статті порушується проблема професійної підготовки фахівців туристичної галузі, зокрема, майбутніх агентів з організації туризму. Вказується, що туристична галузь займає провідне місце як у світовій економіці, так і в економіці України. Особливу увагу автор приділяє питанням формування інформаційно-аналітичної компетентності майбутніх агентів з організації туризму у професійно-технічних навчальних закладах. Дається визначення інформаційно-аналітичної компетентності майбутніх агентів з організації туризму як складової їх професійної компетентності, що інтегрує у собі динамічну комбінацію знань, способів мислення, поглядів, цінностей, умінь і навичок, особистісних якостей, які визначають здатність особи успішно здійснювати пошук та опрацювання інформації, роботу з інформаційними ресурсами та програмними засобами з метою формування банку туристичних послуг та організації обслуговування клієнтів туризму. Зазначається, що критеріями сформованості інформаційно-аналітичної компетентності майбутніх агентів з організації туризму є когнітивний, операційно-діяльнісний, особистісно-ціннісний. Описуються результати та аналіз педагогічного експерименту з формування інформаційно-аналітичної компетентності майбутніх агентів з організації туризму у ПТНЗ. Вказується, що експеримент здійснювався за констатувальним та формувальним етапами. Результати